

Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Promemoria med förslag till kustbevakningsdataförordning

Riksarkivet har tagit del av rubricerade förslag om kustbevakningsdataförordning. Av remissen framgår att regeringen vill ha synpunkter på förslaget. Riksarkivet avgränsar sig i sitt yttrande till föreslagna bestämmelser om bevarande och gallring. Riksarkivet kommenterar även förslaget till kustbevakningsdatalag¹, i de delar som det finns beröringspunkter.

En bakgrund är att i förslaget till kustbevakningsdatalag föreslås i förhållande till 10 § andra stycket arkivlagen (1990:782) avvikande bestämmelser om gallring i 3 kap. 5 § av personuppgifter som inte har gjorts gemensamt tillgängliga i den brottsbekämpande verksamheten, 4 kap. 13 § av personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga i den brottsbekämpande verksamheten och 5 kap. 7 § av personuppgifter i annan operativ verksamhet. En gemensam förutsättning för bestämmelserna är att de avser personuppgifter som behandlas automatiserat. Bestämmelserna om gallring omfattar inte personuppgifter i ärenden om utredning eller beivrande av brott, för vilka arkivlagens bestämmelser implicit gäller. Istället föreslås regler om hur länge sådana uppgifter får behandlas i den brottsbekämpande verksamheten.

Bevarande och gallring

Allmänna bestämmelser om arkivering och gallring

I 12 § förslaget till kustbevakningsdataförordning framgår att när Kustbevakningen arkiverar uppgifter och handlingar digitalt, ska de arkiverade uppgifterna och handlingarna avskiljas från myndighetens brottsbekämpande verksamhet. Vidare ska åtkomsten till arkiverade uppgifter och handlingar begränsas till särskilt angivna tjänstemän.

¹ Prop. 2011/12:45 Kustbevakningsdatalag

Riksarkivet påpekade i sitt yttrande om förslaget till kustbevakningsdatalog att uttrycket 'digital arkivering' är olämpligt när TF med följdförfattningar använder begreppen 'handling' respektive 'upptagning' och uttrycket 'automatiserad behandling' och med dessa begrepp syftar på information och inte den rent tekniska representationen som ett or och nollor. Riksarkivet påpekade även att det uppstår oklarhet om regleringen i 3 § arkivförordningen (1991:446) om arkivering av handlingar och bemyndigandet för Riksarkivet att meddela ytterligare föreskrifter hamnar i konflikt med föreslagen bestämmelse.

Av 3 § första stycket arkivlagen framgår att en myndighets arkiv bildas av de allmänna handlingarna från myndighetens verksamhet och sådana handlingar som avses i 2 kap. 9 § tryckfrihetsförordningen och som myndigheten beslutar ska tas om hand för arkivering. Vidare anges att upptagningar för automatisk databehandling som är tillgängliga för flera myndigheter, så att de där utgör allmänna handlingar, ska bilda arkiv hos endast en av dessa myndigheter, i första hand den myndighet som svarar för huvuddelen av upptagningen. I 3 § arkivförordningen meddelas huvudsakligen föreskrifter om tidpunkten för arkiveringen. I första stycket framgår att sedan ett ärende hos en myndighet har slutbehandlats ska de allmänna handlingarna i ärendet arkiveras. Och i samband med det ska myndigheten pröva om handlingar som avses i 2 kap. 9 § tryckfrihetsförordningen ska tas om hand för arkivering. Av andra stycket följer att allmänna handlingar som inte tillhör ett ärende ska arkiveras så snart de har justerats av myndigheten eller på annat sätt färdigställts. I det tredje stycket framgår att i fråga om diaries och journaler samt register och förteckningar som förs fortlöpande ska varje införd anteckning anses arkiverad i och med att den har gjorts. Enligt det fjärde stycket får Riksarkivet meddela ytterligare föreskrifter om när en handling ska anses vara arkiverad. I 4 § arkivförordningen bemyndigas Riksarkivet att föreskriva om hos vilken myndighet en upptagning för automatisk databehandling som är tillgänglig för flera myndigheter ska bilda arkiv, om en eller flera statliga myndigheter svarar för ungefär lika stora delar av upptagningen.

Refererade bestämmelser i arkivlagen och arkivförordningen visar att dessa är teknikneutrala, dvs. de reglerar såväl manuell som automatiserad arkivbildning. Regleringen av vad som är myndighetsarkiv och arkivhandlingar, får som konsekvens att den automatiserade behandlingen av personuppgifter i Kustbevakningens brottsbekämpande verksamhet ska anses arkiverade i och med att de har förts in i en fortlöpande förddatabas eller liknande. Föreslagen reglering om när Kustbevakningen arkiverar uppgifter och handlingar digitalt är alltså enligt Riksarkivet uppfattning meningslös i båda avseendena. Enligt

Riksarkivet bör därför bestämmelsen istället formuleras med utgångspunkt i den automatiserade behandlingen för olika ändamål, behandling för brottsbekämpning respektive behandling för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål. Riksarkivets förslag följer av 9 § andra stycket personuppgiftslagen (1998:204).

Riksarkivet noterar att i 13 § förslaget om kustbevakningsdataförordning bemyndigas Riksarkivet, efter samråd med Kustbevakningen, att meddela föreskrifter om bevarande för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål av personuppgifter som behandlas automatiserat och enligt förslaget till kustbevakningsdatalag ska gallras. Riksarkivet konstaterar att det vid beredningen av dessa två författningar inte har tagits någon hänsyn till Riksarkivets i tidigare yttrande redovisade ståndpunkt att arkivlagens bestämmelser med presumtion för bevarande bör gälla. Regeringen har i flera sammanhang likställt bevarande för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål med 10 § andra stycket arkivlagen, dvs. att allmänhetens insyn, rättsskipningens och förvaltningens informationsbehov samt forskningens behov även efter gallring ska tillgodoses. Det är Riksarkivets erfarenhet att det är närmast omöjligt att nå en sådan överensstämmande måluppfyllelse när det råder presumtion för gallring. Orsaken är att det skulle fordras en kontinuerlig bevakning av förändringar i verksamheten, i hur verksamheten bedrivs och i informationsbehandlingen för att säkerställa denna. Riksarkivet vidhåller därför sin ståndpunkt att gallringen bör regleras med utgångspunkt i arkivlagens bestämmelser med presumtion för bevarande.

Bevarande av uppgifter som behandlas i den brottsbekämpande verksamheten

Enligt 14-18 §§ förslaget till kustbevakningsdataförordning får vissa uppgifter behandlas efter utgången av den tid som anges i 4 kap. 9-10 §§ förslaget till kustbevakningsdatalag. Bestämmelserna i 15-18 §§ förslaget till kustbevakningsdataförordning innehåller dels olika skäl till behandling efter utgången tid, dels gallringsföreskrifter.

Riksarkivet anser att begreppen bevarande respektive behandling blandas ihop i författningsförslaget. Detta gäller i och för sig även förslaget till kustbevakningsdatalag, rubriken före 8 § och 8 § och 11 § det förslaget. Riksarkivet anser därför att rubrikerna bör formuleras om med utgångspunkt i behandlingen av uppgifter i den brottsbekämpande verksamheten. Enligt Riksarkivets mening är det därutöver motsägelsefullt att gallringsföreskrifter meddelas under en rubrik som uttrycker bevarande och avser uppgifter för vilka arkivlagen förutsätts gälla. Det som istället bör regleras är alltså detsamma som i 9-10 §§ förslaget till kustbevakningsdatalag, tidsfrister för behandlingen i den brottsbekämpande verksamheten, men inte bevarandet och gallringen. På

motsvarande sätt bör 8 § och 11 § förslaget till kustbevakningsdatalag omformuleras.

Beslutande i detta ärende har varit riksarkivarien Björn Jordell. Närvarande vid ärendets slutliga handläggning har även varit enhetschefen Håkan Lövblad, föredragande.

Björn Jordell

Håkan Lövblad